

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 184/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Ulica L. Novomeského 25, Pezinok, ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 26/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 32 Ro 298/07) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 26/2007 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** vo veci vedenej pod sp. zn. 26 Cb 26/2007 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 295,74 € (slovom dvestodevät'desiatpäť eur a sedemdesiatštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Emílie Korčekovej, Ulica L. Novomeského 25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 184/2016 z 30. marca 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 26/2007.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«V predmetnej veci má sťažovateľ postavenie odporcu. Konanie sa začalo dňa 19.01.2007 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie 17.576,-Sk (583,42 €) istiny s prísl., pôvodne bolo vedené pod č. k. 32 Ro 298/07 (príloha č. 1), pričom konanie v dôsledku porušenia zásady rýchlosti súdneho konania - § 6 O.s.p., porušenia §-u 100 O.s.p., porušenia §-u 114 ods. 1 O.s.p. a v dôsledku ad hoc nesústreďených úkonov súdu s výraznými časovými odstupmi, neefektívneho a nekoncentrovaného konania nebolo ani za viac ako 8 rokov čo najrýchlejšie prejednané a rozhodnuté , nebol odstránený stav

právnej neistoty sťažovateľky o výsledok konania, vo veci nebolo doposiaľ meritórne rozhodnuté predovšetkým vinou porušovateľa.

Navyše sťažovateľka tvrdí, že „nový“ navrhovateľ od 11.02.2009 - vid'. návrh na zámenu účastníka (príloha č. 3) nie je aktívne legitimovaný, ergo konanie malo byť v r. 2009 zastavené.

Vec je po právnej a skutkovej stránke jednoduchá, nezložitá. Vec má pre sťažovateľku mimoriadny význam.

S prihliadnutím na skutočnosť, že konania malo byť už v r. 2009 zastavené (pozn. sťažovateľky: k postúpeniu žalovanej pohľadávky v pravom slova zmysle nedošlo - čo porušovateľ riadne neskúmal, vec nesprávne právne posúdil), tak sťažovateľka k prietahom v dôsledku neefektívneho konania porušovateľa neprispela, najmä ak konanie je poznačené zo strany porušovateľa až prílišným formalizmom v rozpore s ust. §-u 10 O.s.p. (IV. ÚS 1/2002) a nadmerným tlakom na dopĺňanie dôkazov účastníkmi konania.

S akcentom na skutkový stav veci sťažovateľka tvrdí, že v danej veci došlo vinou nesúrodého a neefektívneho konania zo strany porušovateľa k porušeniu jej základných práv a slobôd - porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, porušeniu práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd - keď konanie doposiaľ nesplnilo požiadavku primeranej lehoty podľa cit. Dohovoru.»

Ďalej sťažovateľka uviedla:

„Ergo sťažovateľka je naďalej obeťou porušenia cit. Dohovoru, v dôsledku zanedbania rýchlosti a účinnosti súdneho konania porušovateľom, ktoré nie je ani v čase podania tejto ústavnej sťažnosti meritórne rozhodnuté ani len na prvom stupni - vid'. dôkaz (príloha č. 4 - predvolanie na pojednávanie dňa 02.03.2015).

V období nezákonnej väzby konateľa sťažovateľa od 12.4.2014 do 15.01.2015 (príloha č. 6 - potvrdenie) sťažovateľ nezabezpečil predvedenie konateľa sťažovateľky na pojednávanie, predsedu senátu Okresného súdu Bratislava I vo veci č. k. 5 T 52/2009 nepožiadala o súhlas s predvedením konateľa sťažovateľky na pojednávanie, ergo nekonal viac ako 3/4 roka efektívne vo veci samej, čím prispel k predĺženiu konania vo veci samej a právnej neistoty sťažovateľky o výsledok konania.“

Keďže ani ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci meritórne rozhodnuté, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 4 500 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2042/2016 doručeným ústavnému súdu 20. mája 2016, v ktorom uviedol:

„Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu uvádzam, že sťažnosť sťažovateľky nie je dôvodná, nakoľko v predmetnej veci neboli zistené prietahy v konaní spôsobené nečinnosťou súdu, čo jednoznačne vyplýva z pripojeného chronologického prehľadu procesných úkonov a zo samotného spisového materiálu. Vo veci bol nariadený vysoký počet pojednávaní, ktoré museli byť odročené bez prejednania veci z dôvodov na strane účastníkov konania, a to v značnej miere z dôvodov na strane sťažovateľky, t.j. odporcu z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti konateľa sťažovateľky, ktorý je jediným štatutárnym zástupcom sťažovateľky. K tvrdeniu sťažovateľky o tom, že konanie malo byť už v roku 2009 zastavené z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie navrhovateľa tvrdenej v danom konaní odporcom, je potrebné uviesť, že toto tvrdenie je právne irelevantné, nakoľko nedostatok aktívnej vecnej legitímácie v konaní nemá za následok zastavenie konania, keďže nejde o prekážku postupu v konaní v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, ale jeho možným následkom môže byť len zamietnutie žaloby. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľky týkajúce sa postupu súdu počas väzby konateľa sťažovateľky, tieto sa nezakladajú na pravde, nakoľko súd s konateľom sťažovateľky počas väzby riadne komunikoval (č. l. 269, 270), súd si vyžiadal súhlas Okresného súdu Bratislava I k predvedeniu na pojednávanie, ktorý aj bol udelený, avšak z dôvodu kolízie eskorty nebol konateľ sťažovateľky predvedený na pojednávanie konané dňa 3.12.2014 (č.l. 272, 276). Na ďalšie pojednávanie konané dňa 2.3.2015 sa už konateľ sťažovateľky osobne dostavil. Zo spisu je zrejmé, že súd v priebehu celého doterajšieho konania koná plynule a vysporiadava sa s návrhmi procesných strán. K súčasnemu stavu veci je potrebné uviesť, že dňa 30.12.2015 bol súdu doručený procesný

návrh zo dňa 17.12.2015 na zámenu účastníkov na strane navrhovateľa, o ktorom po zabezpečení potrebných vyjadrení súd rozhodol uznesením zo dňa 9.3.2016 pod č. k. 26Cb/26/2007-312, proti ktorému boli podané odvolania zo strany obidvoch procesných strán, pričom v súčasnosti je spis pripravený na predloženie veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu - Krajskému súdu v Bratislave.“

K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti sťažovateľka stanovisko nezaujala.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu súdneho spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 26 Cb 26/2007 ústavný súd zistil, že priebeh napadnutého konania, v ktorom sťažovateľka má procesné postavenie odporcu, bol takýto:

Okresnému súdu bol 19. januára 2007 podaný návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie pohľadávky v sume 17 576 Sk (5 622,52 €, pozn.) s príslušenstvom. Proti platobnému rozkazu sp. zn. 32 Ro 298/2007 z 24. januára 2007 podala sťažovateľka 16. apríla 2007 odpor a požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom okresný súd jej uznesením zo 4. júla 2007 oslobodenie nepriznal. Po podaní odvolania sťažovateľky bola vec prevedená do registra Cb a bola vedená pod sp. zn. 26 Cb 26/2007.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 30. januára 2008 uznesenie okresného súdu zo 4. júla 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd po predložení požadovaných podkladov uznesením z 15. augusta 2008 oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľke priznal. Pojednávanie nariadené na 28. január 2009 sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti navrhovateľa a kolízie s iným pojednávaním na strane sťažovateľky a bolo odročené na 6. apríl 2009.

Sťažovateľka 11. februára 2009 podala návrh na zmenu účastníka z dôvodu postúpenia pohľadávky obchodnej spoločnosti [REDACTED]. Okresný súd uznesením z 23. februára 2009 pripustil vystúpenie pôvodného navrhovateľa a vstup nového navrhovateľa do napadnutého konania. Po podaní odvolania proti predmetnému uzneseniu okresného súdu krajský súd uznesením z 26. februára 2010 napadnutého uznesenie okresného súdu potvrdil. Pojednávania nariadené na 6. október 2010, 31. január 2011, 18. apríl 2011, 19. september 2011 a 7. december 2011 sa neuskutočnili z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľky a v jednom prípade z dôvodu kolízie s iným pojednávaním. V nasledovnom období sa uskutočnili 3 pojednávania (14. marec 2012, 21. máj 2012 a 8. október 2012), ktoré boli odročené pre účely ďalšieho dokazovania. Pojednávania nariadené v období od 14. januára 2013 do januára 2014 sa neuskutočnili, uskutočnilo sa až pojednávanie 10. februára 2014, ktoré bolo odročené pre účely ďalšieho dokazovania. Pojednávania nariadené v období od apríla 2014 až do 2. marca 2015 sa uskutočnili, pričom štatutárny zástupca sťažovateľky bol od apríla 2014 vo väzbe a bol prítomný až na pojednávaní uskutočnenom 2. marca 2015.

Pojednávania nariadené na 11. máj 2015 a 7. október 2015 sa neuskutočnili.

Okresný súd uznesením z 9. marca 2016 nepripustil, aby z konania vystúpil doterajší navrhovateľ, ktorý proti predmetnému uzneseniu podal odvolanie, pričom okresný súd 21. apríla 2016 pripravil predkladáciu správu pre krajský súd a uznesenie na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom z titulu neuhradenej odmeny za právne zastupovanie. Ide o konanie, ktoré nie je ani po skutkovej ani po právnej stránke zložitú. Na zložitú veci nepoukázala ani podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľky.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka svojím správaním zásadným spôsobom ovplyvnila priebeh a dĺžku napadnutého konania, čo ústavný súd zobral do úvahy pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.

V priebehu napadnutého konania sa nariadené pojednávania neuskutočnili štyrikrát z dôvodu práceneschopnosti štatutárneho zástupcu sťažovateľky a štyrikrát z dôvodu kolízie termínov s iným pojednávaním.

Ústavný súd ďalej zistil, že štatutárny zástupca sťažovateľky bol od apríla 2014 vo väzbe, čo bolo dôvodom neuskutočnenia ďalších pojednávanií nariadených na 28. apríl 2014, 17. september 2014 a 3. december 2014. Na ostatné uvedené pojednávanie nebol štatutárny zástupca sťažovateľky z väzby predvedený z dôvodu „kolízie eskorty“. Ako už bolo uvedené, tieto skutočnosti podľa názoru ústavného súdu zásadným spôsobom ovplyvnili dĺžku a priebeh napadnutého konania.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 prvú vetu Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Aj keď postup okresného súdu bol v zásade plynulý, bez väčších intervalov medzi jednotlivými procesnými úkonmi, na druhej strane bol postihnutý neefektívnosťou.

O neefektívnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní svedčí samotný fakt, že napadnuté konanie nielenže nebolo ani po takmer 10 rokoch právoplatne skončené, ale dosiaľ nebolo vôbec rozhodnuté o merite veci.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného

súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľka obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Pri konštatovaní neefektívnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní zoberal, ako už bolo uvedené, ústavný súd do úvahy najmä tú skutočnosť, že napadnuté konanie ako celok nebolo právoplatne skončené ani po takmer 10 rokoch od jeho začatia, čo nie je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľné. Ústavný súd už taktiež judikoval, že ak už konanie trvá neprimerane dlho, má všeobecný súd venovať zvláštnu pozornosť jeho urýchleniu (III. ÚS 146/05).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 26/2007 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 4 500 € z dôvodov v nej uvedených. Poukázala najmä na to, že v dôsledku prieťahov v konaní žije už viac ako 8 rokov v právnej neistote.

Priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy, podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade neprichádza do úvahy, pretože sťažovateľka zásadným spôsobom prispela k predĺženiu priebehu napadnutého konania, na čo ústavný súd poukázal pri vyhodnotení veci podľa druhého kritéria, a preto ústavný súd v okolnostiach danej veci sťažovateľke finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd v okolnostiach danej veci považoval výrok o porušení základného práva sťažovateľky a výrok, ktorým prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných prieťahov, za dostatočnú ochranu jej práv.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov konania za dva úkony právnej služby v sume 295,74 € nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume uplatnenej jej právnu zástupkyňou.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2016